

Konferencia-előadások részletes bemutatása

Mátrai Titanilla, Ph.D.: Klasszikus irodalom és színház modern köntösben: Sindó Kaneto *Onibaba* és *Fekete macskák a bozótmélyben* című filmjeiről

Absztrakt

1964-ben, amikor Sindó már maga mögött tud tizenhét filmrendezést, és még annál is több forgatókönyvet, szakít korábbi naturalizmusba átcsapó realista előadásával, és a japán klasszikusok felé fordul. Ebben az évben készíti el kegyetlen és félelmetes filmjét az *Onibabát*, négy évvel később ennek egy variációjának is tekinthető *Fekete macskák a bozótmélyben* (*Jabu no naka no kuroneko*, 1968) című alkotását.

Előadásomban Sindó Kanetónak ezt a két filmjét elemzem. Bemutatom, hogy bár mindkét film a jelennek szól, Sindó hogyan használja a klasszikus irodalmi alkotásokat és tradicionális színházi előadási stílusokat. Látni fogjuk, hogy a közel ezeréves történetek milyen változásokon mentek át az idő folyamán, és Sindó hogyan formálta a klasszikus történeteket és történelmi tényeket, hogy sajátosan új meséket mondjon el nekünk. Azt is láthatjuk, hogy az elvont előadásmódban, mely mögül kitetszik Sindó maró kritikája, hogyan ötvözi a nemesen egyszerű nő előadásmódját a kabuki hivalkodó stílusával.

A szerzőről

Mátrai Titanilla a Károli Gáspár Egyetem japán szakának elvégzése után a tokiói Vaszedo (Waseda) Egyetemen folytatta tanulmányait. Kutatási területe az irodalom, a japán klasszikus színház- és filmművészet. Doktori disszertációjában a film és színház közötti kapcsolatot és átjárhatóságot elemezte. Jelenleg a Vaszedo Egyetem Színház Múzeumának kutatója és a Hószei Egyetem vendégkutatója.

Számos esszét publikált és tartott konferencia előadást Kuroszava Akira filmjeiről japánul és angolul, Japánban többször tartott előadást magyar filmekről. Magyarul a *Filmszem* című folyóiratban jelent meg több írása, és a prae.hu kulturális portálon közöl kritikákat japán színházi előadásokról.

Dr. Hidasi Judit: Értékválság, gender és társadalmi változások Sindó ábrázolásában

Absztrakt

A 100 évet megélt Sindó Kaneto nemzedékének emblematikus alakja: hosszúra nyúlt életútjával és tevékeny munkásságával mintegy élő megtestesülését szolgáltatva annak az értéksejtelmentnek, ami számos filmjében a központi mondanivaló. A hagyományos értékek közül is kiemelkedik a „*gaman*”- ami „kitartást”, túrést” „a kihívások konok elviselését” jelenti. A japán kultúra tartását és tekintélyét képező értékek illetve azok hiánya foglalkoztatja Sindót. Filmjeiben is rendre ezeket ábrázolja - de sajátos módon többnyire női szereplőkhöz kötődően.

Mindez nem véletlen, mert Sindó egész munkásságával demonstrálta azt az értékkrízist, amely a japán társadalomban lezajlott: az értékek átrendeződtek és átértékelődtek mind a nemek, mind pedig a generációk vonatkozásában. Ennek folyományaként olyan generációs válság alakult ki, amelynek a megjelenését a társadalomtudósok jóval megelőzve Sindó az elsők között érzékelte és mutatta be a maga művészi eszközeivel. Az előadás az értékválság és az azt kísérő változások alakulását tárgyalja néhány konkrét filmalkotásra történő hivatkozással.

A szerzőről

Hidasi Judit az 1980-as évektől foglalkozik japán nyelv és kommunikáció kutatásával és oktatásával. 1989-ben alapította meg a Külkereskedelmi Főiskolán a Távol-keleti Kommunikációs Intézetet, amely keretében nemzetközi ismerkedtek a japán nyelv, kultúra és menedzsment sajátosságaival. Hosszú éveket töltött tanulással, kutatással és oktatással Japánban. Több tucat japán vonatkozású könyve és tanulmánya jelent meg Magyarországon és külföldön. 2005-ben császári kitüntetésben részesült a sokéves japán nyelvoktatói munkájáért, és a magyar-japán kapcsolatok építéséért.

Dr. Vihar Judit: Halálos szerelem és szívós élni akarás Sindó Kaneto kései filmjeiben: A japán irodalmi hagyatéék életben tartása a *Délutáni végrendelet* és az *Élni akarás* című filmekben.

Absztrakt

A japán filmrendezők alkotásaikban gyakran fordulnak a japán irodalom remekműveihez és a hagyományos japán folklórhoz. Ez jellemzi az idén száz esztendőskorában elhunyt Sindó Kanetót is, aki hosszú és nagy ívű pályája kései szakaszában alkotta meg a szimbolikus erejű *Délutáni végrendelet* (1995) és az *Élni akarás* (1999) című filmjeit, melyekben az irodalom jelentős alkotásainak hatását, megjelenítését láthatjuk.

A *Délutáni végrendelet*ben inkább a dráma, s ezen belül is *Csikamacu Monzemon* kettős szerelmi öngyilkosságokról szóló darabjai, főként a *Kettős szerelmi öngyilkosság Amidzsima szigetén* hatása érvényesül, az *Élni akarás* viszont inkább a lírából, a nőszínházból, *Fukazava Sicsiró: Zárandokének* című novellájából és még több irodalmi alkotásból merít. Ehhez hasonló elbeszélés Magyarországon is megjelent, *Sánta Ferenc: Sokan voltunk* című novellája a háború előtti Magyarországon a Bűdös barlangba meghalni menő öregek sorsát jeleníti meg. A *Délutáni végrendelet* a szerelem örök hatalmának himnusza, míg az *Élni akarás* a halál feletti győzelem apoteózisa.

A szerzőről

Dr. Vihar Judit főiskolai tanár, műfordító, irodalomtörténész. 1975 óta az ELTE-n, 1996 óta a Károli egyetemen is tanít. A Japán Stúdiók Alapítvány és 2001 óta a Magyar-Japán Baráti Társaság elnöke. Magyar Műfordítók Egyesületének, a Hani Alapítvány kuratóriumának tagja. Emellett 2006. óta a World Haiku Association Magyar szekció vezetője, 2005 óta pedig tagja az Akutagawa Society-nek.

2002-ben a World Haiku Conference angol nyelvű haiku versenyén Japánban I. helyezést nyert. Erről az utazásról a japán NHK filmet forgatott, melyet az egész világon bemutattak. 2009-ben megkapta a Felkelő Nap Rendje az Arany Sugarakkal és a Nyakszalaggal elnevezésű kitüntetését. 2010-ben Pécsen megrendezte a World Haiku Festival Pécs nevű rendezvényt. Jelentősebb munkái: *A japán irodalom rövid története, 1994.*; *The Spirit of haiku, 1996*; *Ezer magyar haiku, 2010*. Többek között lefordította Óe Kenzaburó Nobel-díjas regényét, a Futball-lázadást, Macuo Basó verses útinaplóját, az *Észak ösvényein* című művet.

Farkas György: A túlélés lehetőségei, az emlékezés szigetei – Emlékezés és túlélés kapcsolata és formái Sindó filmművészetében

Absztrakt

Sindó filmművészetének két kiemelkedő kulcsfogalma az emlékezés és a túlélés. Ha végig tekintünk az életművön, láthatjuk, hogyan alapozza filmjeit az egyik vagy másik fogalomra. Az emlékezés esetében például a *Rekviem egy feleségéért*, a *Hirosima gyermekei*, vagy az *Egy filmrendező élete*. A túlélés szinte mindegyik filmjében tetten érhető, de kiemelkedik a témában a *Kopár sziget*, *Élni akarás*, vagy a *Levelezőlap*.

Sindónál az emlékezés és a túlélés szoros kapcsolatban van. Előfeltétele vagy éppen következménye egyik a másiknak. Előadásomban Sindó filmjein keresztül az emlékezés és túlélés fogalmait elemzem, azok kapcsolatát fogom feltárni, ezáltal Sindó visszatérő témáit is bemutatva, valamint végül mindezt értelmezve a J. B. Metz által megfogalmazott elmélet segítségével.

A szerzőről

Farkas György a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Irodalomtudományi Doktori Iskolájának doktorandusza. Kutatási témája *Kuroszava nem-japán textusok alapján készített adaptációinak vizsgálata*. Korábban mozgóképkultúra, majd vallástudomány szakon szerzett diplomát. A Filmszem filmtudományi online folyóirat alapító szerkesztője. A japán filmművészet mellett a film és vallás kapcsolata, valamint a filmes transzgresszivitás fedik le érdeklődését. Jelenleg – doktori tanulmányai mellett – egy Kuroszava monográfia elkészítésén dolgozik. Civilben marketing-kommunikációs tervezőként, szakemberként tevékenykedik. Írásai eddig a Filmkultúra honlapján, az Iskolakultúra és a Filmszem lapszámaiban jelentek meg.

Kovács Ákos Atombomba-holocaust. Sindó Hirosima-tapasztalata J. B Metz kultúraértelmezésében

Absztrakt

Sindó három filmjét vizsgáljuk egyrészt narratológiai szempontból, másrészt formajegyeik tekintetében. Arra vagyunk kíváncsiak, hogy a filmekben megjelenő Hiroshima, illetve atomcsapás-tapasztalat hogyan értelmeződik a történetek és azok bemutatása során. Az első film *A hirosima gyermekei* (1952), a második az *5-ös számú Szerencsesárkány hajó* (1959), a harmadik egy később készített dokumentumfilm *A Sakura színtársulat elhullik* (1988). A filmek háttérében általában az emlékezet-kérdés mutál: hogyan mutassunk be egy emberirtást, illetve annak következményeit? A kérdés természetesen kultúrafelfogásunkat is érinti – a Sindó-opciót szeretnénk pontosan megfogalmazni Johann Baptist Metz „veszélyes emlékezet” tipológiája alapján.

A szerzőről

Kovács Ákos teológiát, esztétikát és vallásszociológiát tanult, doktori tanulmányokat végzett teológiai és filmtudományi iskolákban, Bécsben, illetve Budapesten. Ösztöndíjak és kutatási projektek segítségével hosszabb ideig tartózkodott Innsbruckban, Bécsben, Oxfordban. Szakterülete a kulturális kommunikáció és annak mediatisált formái, a mozgóképkultúra, a vizuális kommunikáció és a filmelmélet. A PPKE BTK Kommunikáció- és Médiatudományi Intézetének intézetvezető docense. Három könyvsorozatot szerkeszt, köztük Hans Urs von Balthasar *Teológiai esztétikáját* a Sík Sándor Kiadónál. A *Vigilia* periodika szerkesztője, a SIGNIS Katolikus Média Világszövetség Európai választmányának tagja.

Murai Gábor: Elszigetelve - (Sindó Kaneto *Kopár sziget* és *Onibaba* című filmjeinek autopoietikus struktúrája)

Absztrakt

Az ötvenes évek végén, hatvanas évek elején a film modernitása azt is jelentette, hogy a kirajzolt struktúrákat, a filmművészet saját struktúráit a néző számára transzparenssé tette. A zárt rendszer önszerveződő műveleteit a kognitív befogadás megismételte, és a megértés folyamatában kölcsönösen egymás rendelkezésére bocsátotta.

Ez a folyamat a világ minden fejlett kultúrájában szinte egyszerre, párhuzamosan zajlott le. Godard felszabadítja a filmnyelvet, más rendezők pedig modellálják a helyzetet: a film folyamata elkülönít egy zárt világot, modellálva a film zárt szerkezetét, ahol is láthatóvá válnak a műveletek a környezet viszonylatában. Ez történik Bergman *Personájában* a szigeten rekedt két nővel, Hitchcock *Psychójában* Norman elhatárolt, örült világában, és ez történik Kaneto ugyanebben az időben forgatott három egymást követő filmjében: *Kopár sziget*, *Ningen*, *Onibaba*.

A szerzőről

Murai Gábor a NyME Savaria Egyetemi Központ, Kommunikáció tanszékének egyetemi adjunktusa. 1995 óta tanít a szombathelyi felsőoktatási intézményben. Filmes és kommunikációs tematikájú, valamint társadalomtörténeti és filozófiai tárgyak képezik oktatási portfólióját.

Az 1990-es évektől több középiskolában ő szervezte meg a mozgóképzés elindítását. Számos kisjáték- és dokumentumfilmet is rendezett, fesztiválok, összművészeti rendezvények szervezésében, valamint helyi folyóiratok szerkesztésében is részt vett, részt vesz. A Pécsi Egyetem Kommunikációs Doktori Iskolájában idén fogja megvédeni „Az interpenetráció fenomenológiája” című doktori disszertációját.